

Gönderme Tarihi: 12.12.2018

Kabul Tarihi: 15.01.2019

*Bu bir araştırma makalesidir

İngilizceyi yabancı dil olarak öğrenenlerin etkileşimli e-destek ortamlarına yönelik algıları

Öğr. Gör. Harun BOZNA^a^a Anadolu Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu

Özet

21. yüzyılın ilk çeyreğinde oldukça hızla gelişmekte olan teknoloji, insanların hayatlarını çeşitli yönlerden etkilemektedir. Bu hızlı gelişmeler sosyal hayatları, dünya ekonomilerini, bilgi akışını, eğitim ve öğrenme ortamlarını da hızla değiştirmiştir. İstenilen bilgiye neredeyse kesintisiz ve anlık ulaşmak, organize etmek ve paylaşmak son on yıla göre çok daha kolay hale gelmiştir. Web 2.0 platformları ve sosyal ağlar, dijital çağın hayati parçaları haline gelmiş buna bağlı olarak ta, dijital çağdaki öğrenenler bu tür dijital ilerlemelerden olumlu etkilenmekte ve her an her yerde çalışabilmektedirler. Bu çağda çok sayıda eğitim platformu, öğrenme sürecinde motivasyonu artırdığı ve etkileşimli ortamlar sağladığı için eğitim teknolojilerini kullanmaktadırlar. Dolayısıyla, öğrencileri desteklemek; özellikle, 21. yüzyıl öğretim yöntemlerinde “e-destek” kaçınılmaz hale gelmiştir. Bu çalışmada, İngilizceyi yabancı dil olarak öğrenenler dil öğrenme süreçlerinde, Edmodo adlı bir öğrenme yönetimi sistemi aracılığıyla bir ay boyunca İngilizce öğrenmeye odaklı etkileşimli e-destek almışlardır. Katılımcılar, Anadolu Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu'ndaki C düzeyi (A2-B1) öğrencileridir. Araştırmacı, derinlemesine sonuçlar elde etmek için nitel bir araştırma desenlemiştir. Veri toplama araçlarından yarı yapılandırılmış görüşmeler ile elde edilen veriler öğrenenlerin etkileşimli e-destek ile ilgili algılarının olumlu olduğunu göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: dijital çağ, yabancı dil öğrenme, ÖYS, e-destek, etkileşim, bağlantıcılık

Abstract

Technology which has been developing quite rapidly in the first quarter of the 21st century affects people's lives in various ways. These rapid developments have rapidly changed social lives, world economies, information flow, education and learning environments. It has become much easier to reach, organize and share information almost seamlessly and instantly. Web 2.0 platforms and social networks have become vital parts of the digital age, so digital learners are positively affected by such digital advances and can work anywhere at any time. In this era, many educational platforms use educational technologies as they increase motivation and provide interactive environments in the learning process. Therefore, to support students; e-support has become inevitable in 21st century teaching methods. In this study, EFL learners have received interactive e-support in their language learning process through a learning management system called Edmodo. Participants are students of C level (A2-B1) at Anadolu University School of Foreign Languages. The researcher has designed a qualitative research to obtain in-depth results. Data obtained from semi-structured interviews from data collection tools show that learners' perceptions of interactive e-support are positive.

Keywords: digital age, learning foreign languages, LMS, e-support, interaction, connectivism

Giriş

Enformasyon çağında bilgiye erişimin her an her yerde mümkün olması dijital öğrenen neslin öğrenme yöntemlerini de hızla değiştirmiştir (McBride, 2009). Son on yılda Web 2.0, kitlesel çevrimiçi açık dersler (KAÇD), açık kaynaklar, dijital vatandaşlık, dijital okuryazarlık, bilgi ekonomisi, bilgi akışı, bilgi okuryazarlığı, çevrimiçi öğrenme araçları, çoklu ortam öğrenmeleri, artırılmış gerçeklik, yapay zekâ ve 21. yüzyıl becerileri gibi birçok kavram ortaya çıkmıştır. Bu kavramlar öğrenme ortamlarını ve öğrenme ile ilgili birçok süreci değiştirmeye başlamıştır (Conole ve Alevizou, 2010; Karabulut, 2015). 21. yüzyılın ilk çeyreğinde enformasyon ve iletişim teknolojilerindeki (ICT) hızlı gelişmeler eğitimi ve yabancı dil eğitimini de etkilemiştir (Warner, 2004). Öğretme ve öğrenme ortamlarında teknoloji kullanımı giderek popülerlik kazanmaktadır. Bu teknolojilerin yaygın olarak kullanılması yabancı dil öğreniminde ve öğretiminde hem öğrenenler hem de öğretmenlerde önemli değişikliklere neden olmuştur.

Yabancı dil öğrenmede ve öğretmede derslerde kullanılan materyallere ek olarak teknoloji destekli programların kullanılması, öğrencilerin konuya ilgisini daha fazla çekmek, motivasyonu sağlayarak sıkılmamalarını hem de yaptıkları işten zevk almalarını sağlamak için gereklidir (Erton, 2017). Video ve görsel destekli dil öğretim programları, internet uygulamaları, oyunlar, internet günlükleri, podcast, moodle gibi öğrenme yönetim sistemleri dil eğitim ve öğretimini zenginleştirmekte ve geleneksel dil eğitim-öğretim yöntemlerinin yarattığı sığ çerçeveden öğrencileri kurtarmaktadır. Bu bağlamda araştırmacı, İngilizceyi yabancı dil olarak öğrenen katılımcılarına, Edmodo adlı bir öğrenme yönetim sistemi aracılığıyla bir ay boyunca İngilizce öğrenme odaklı etkileşimli e-destek sağlamıştır. Çalışma kapsamında “*e-destek*” ifadesinin tercih edilmesinin nedeni araştırmacının akademik, teknik ve danışmanlık kapsamında tam bir destek sağlamasıdır. Bu süreçteki etkileşimler açık ve uzaktan öğrenme sürecindeki temel etkileşim türlerini kapsadığı için, katılımcıların bu ortamlarla ilgili algılarının öğrenenler ve öğretmenler için rehber niteliğinde olabileceği düşünülmektedir.

Araştırma Sorunsalı

Alanyazın tarandığında İngilizceyi yabancı dil olarak öğrenenlerin etkileşimli e-destek ile ilgili algılarını belirleyen çalışmaların yetersiz olması araştırmanın temelini oluşturmaktadır. Diğer unsur ise İngilizceyi yabancı dil olarak öğrenenlere sunulan etkileşimli e-destek ile ilgili geri bildirimlerin uzaktan eğitim veren kurumlara ve kişilere etkileşim

bağlamında ışık tutacak nitelikte olduğunun düşünülmesidir. Bu bağlamda katılımcılara aşağıdaki sorular sorulmuştur.

1. İngilizce öğrenme sürecinizde sizlere sağlanmış olan etkileşimli e-destek hakkında ne düşünüyorsunuz?
2. Sizlere sağlanmış olan bu e-desteği etkileşim açısından nasıl değerlendiriyorsunuz?
3. Sizlere sağlanmış olan bu etkileşimli e-desteğin daha iyi olması için önerileriniz nelerdir?

İlgili Alanyazın

1.Etkileşim

Küreselleşen dünyada enformasyon ve iletişim teknolojilerinin hızla gelişmesi sayesinde bilgiye ulaşma, paylaşma kolaylaşmış ve ağ bağlantıları sayesinde insanlar arasındaki etkileşimler artmıştır (Karabulut, 2015). Dijital çağ olarak bilinen bu çağda kesintisiz etkileşimden bahsetmek mümkündür. Akıllı telefonlar neredeyse her yaştan birşeyler tarafından kullanılmakta, sosyal medya beğenileri, WhatsApp ve benzeri ağ bağlantılı ortamlar ile etkileşimler 7/24 sürmektedir.

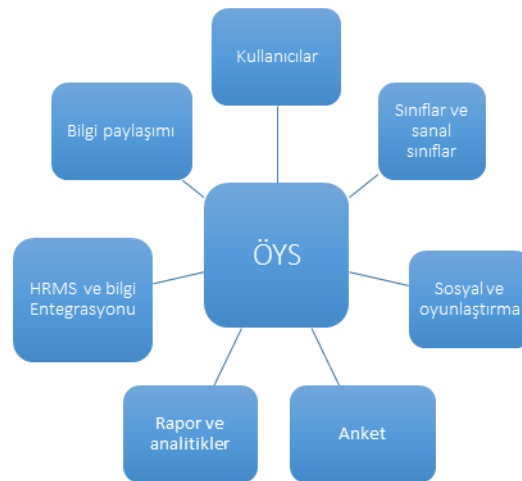
Benzer bir şekilde etkileşim, uzaktan eğitimde, çevrimiçi öğrenmede ve mobil öğrenmede kaçınılmaz bir unsur olarak bilinmektedir.

Senkron veya asenkron e-destekli öğrenme ortamlarındaki iletişim seçenekleri öğrenme-öğretme sürecine etkileşimi yüksek bir iletişim ortamı katmaktadır. Bu etkileşimler Moore 'un (1989) tanımına göre öğrenen-öğreten, öğrenen-öğrenen ve öğrenen-içerik şeklindedir. Çevrimiçi ortamlarda kullanılan teknolojilerin gelişmesiyle eklenen bir diğer etkileşim türü ise öğrenen-ara yüz etkileşimi olarak bilinmektedir. Garrison'ın (2006) da ifade ettiği gibi etkileşim ve işbirliği kuramsal ve empirik olarak değerlendirildiğinde, derin ve anlamlı öğrenim çıktıları elde etmek için kaçınılmazdır. Holmberg (1995), Kearsley ve Moore (2011), öğrenenleri ve öğrenenlerin diğerleriyle olan etkileşimlerini eğitim sürecinin merkezine almışlardır. Bu bilgilere dayanarak öğrenme ortamlarında etkileşim konusunun önemini vurgulamak mümkündür.

2. Öğrenme Yönetim Sistemi

Öğrenme yönetim sistemi (ÖYS) (learning management system), eğitim kursları, eğitim programları, öğrenme ve geliştirme programlarının yönetimi, dokümantasyonu, izlenmesi, raporlanması ve sunulması için bir yazılım uygulamasıdır (Soykan, 2017). Öğrenme yönetim

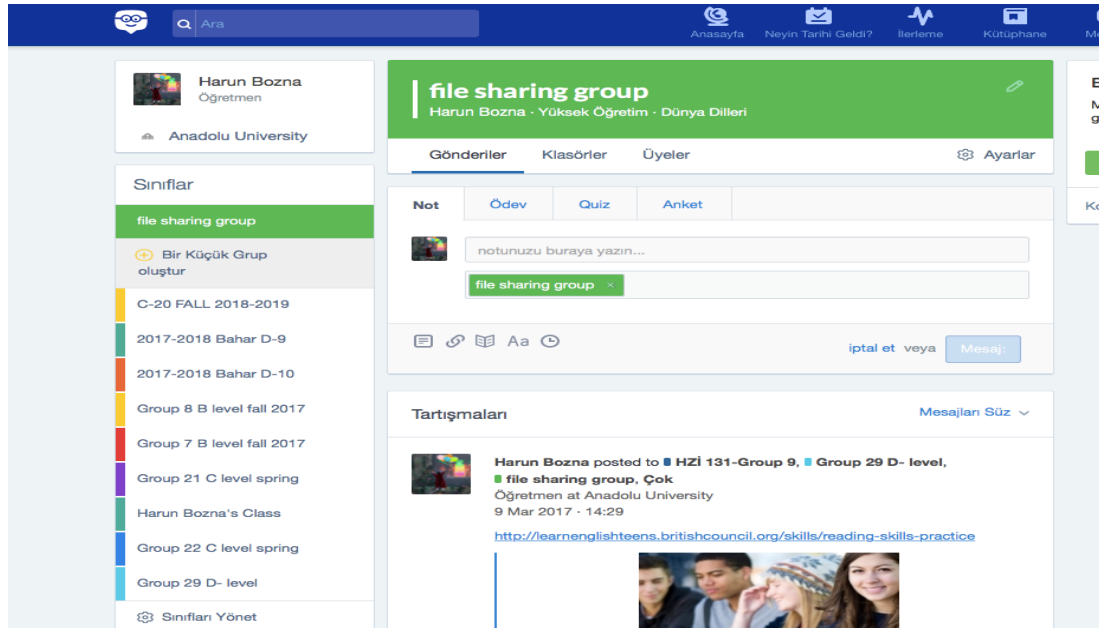
sistemi kavramı doğrudan e-öğrenmeden ortaya çıkmıştır. Bu sistemler diğer birçok yeni teknoloji gibi, pedagojik, sosyal ve teknolojik ilişkiler sunan benzersiz yerleşik işlevleri nedeniyle etkileşimli öğretme ve öğrenme potansiyeline sahiptir (Ozan, 2008). Öğrenen-öğreten arası duyurular yapmak, kaynak paylaşımı, periyodik dersler düzenleme ve senkron ya da asenkron tartışmalar yapma ve oyunlaştırma ve daha birçok özelliği ile öğrenme ve öğretme ortamlarında her geçen gün yaygınlaşarak kullanılmakta olan ÖYS'lerin temel özellikleri şekil 1'de ana hatlarıyla gösterilmektedir.

Şekil 1. ÖYS'lerin temel işlevleri

Kaynak: <https://jzeroblog.com/2017/02/06/what-is-an-lms-an-explanation-of-the-basics-of-a-learning-management-system/> adresinden uyarlanmıştır.

Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki (ICT) hızlı gelişmelerden yabancı dil eğitimi de etkilenmiştir (Warner, 2004). Yabancı dil eğitiminde teknolojinin vazgeçilmez bir öğe olduğunu vurgulayan Karasar (2004), çeşitli teknolojilerin yaygın olarak kullanılması yabancı dil öğreniminde ve öğretiminde hem öğrenenler hem de öğretmenlerde önemli değişikliklere neden olduğunu ifade etmiştir. Bu çalışmada eğitim ortamlarında sıklıkla kullanılan öğretim yönetimi sistemi ise Edmodo'dur. Şekil 2'de çalışmada kullanılan Edmodo arayüzü verilmiştir.

Şekil 2. Edmodo arayüzü

Çalışma kapsamında ÖYS olarak Edmodo tercih edilmesinin temel nedeni katılımcıların İngilizce öğrenme süreçlerinde bu ÖYS'yi halihazırda kullanıyor olmalarıdır. Ek olarak Edmodo, kullanım kolaylığı, mobil uygulamasının olması, gerçek zamanlı analizler sunabilmesi, aktif öğrenme ortamı sağlayabilmesi ve ücretsiz olması açısından tercih edilmiş ve planlanan etkileşim düzeylerini üst seviyeye çıkarmak için çalışmaya uygun bir ÖYS olarak değerlendirilmiştir. Çalışma sürecinde katılımcılara tartışma ortamları, video linkleri ve soruları, dinleme, okuma, yazma ve dilbilgisi çalışabilecekleri içerikler Edmodo vasıtası ile aktarılmıştır.

3. Bağlantıcılık

Bağlantıcılık, Web 2.0 araçlarının kullanımının artmasıyla dijital çağın yeni öğrenme kuramı olarak ortaya çıkmıştır ve öğrenmenin ağlarla nasıl gerçekleştiğini açıklamaktadır (Siemens, 2005; Downes, 2012). Bağlantıcılığın temelinde öğrenmenin ağdaki bireylerin etkileşimleri ile gerçekleşmesi vurgulanmaktadır. Siemens ve Downes (2008), bağlantıcılığın geleneksel öğrenme kuramlarının enformasyon çağında ağ bağlantıları üzerinde öğrenmeyi açıklamakta yetersiz kaldığını, dolayısıyla bağlantıcılığın bir ihtiyaç olarak ortaya çıktığını belirtmişlerdir.

Eğitimde teknoloji kullanımını ve bağlantıcılık kuramını destekleyen eğitim danışmanı ve yazar Marc Prensky “dijital yerli ve göçmen” kavramını alanyazına kazandıran kişidir.

Dijital çağda öğrenmenin sosyal ağlarla gerçekleştiğinin ifade eden Prensky, bilgiye erişimde oldukça hızlı olan dijital yerlilerin en iyi performansları ağlara bağlıyken gerçekleştiğini ifade etmiş ve geleneksel eğitim ortamlarında bu gençlerin problemler yaşadığını belirtmiştir (Prensky, 2001). Benzer bir şekilde, Siemens (2014) ağ bağlantıları ve ağdaki bireylerle ve kaynaklarla etkileşimleri giderek artan dijital yerlilerin eğitim ortamlarında da yeni teknolojilerin kullanılmasını beklediklerini ifade etmiştir.

Yöntem

Bu çalışmanın amacı İngilizceyi yabancı dil olarak öğrenenlerin etkileşimli e-destek ortamlarına yönelik algılarını belirlemektir. Bu bölümde araştırma modeli, alanı, katılımcıları, veri toplama araçları ve verilerin analizi hakkında bilgiler verilecektir.

Araştırma Modeli

İngilizceyi yabancı dil olarak öğrenenlerin etkileşimli e-destek ortamlarına yönelik algılarını belirlemek amacı ile yapılan bu çalışma, nitel araştırma yaklaşımlarından biri olan durum çalışması (case study) ile desenlemiştir. Durum çalışmaları büyük çaplı istatistik odaklı anketlerle değil, sınırlı sayıda katılımcıyla araştırılan konunun derinlemesine incelenmesi ile gerçekleşmektedir (Yin, 2011). Araştırmada durum çalışması tercih edilmesinin temel nedeni ise en önemli özelliği olan bir ya da birkaç durumun derinlemesine araştırılması özelliğinden kaynaklanmaktadır.

Nitel araştırma, Yıldırım ve Şimsek (2008) tarafından gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanmaktadır.

Çalışma 2018-2019 akademik yılında Anadolu Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu'nda C kurunda İngilizce hazırlık eğitimi alan 4 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Amaçlı örneklem ile seçilen öğrencilerin tamamı görüşmeye katılmışlardır. Amaçlı örnekleme nitel araştırmalarda kullanışlı örnekleme yöntemlerinden biridir (Creswell&Cresswell, 2017). Amaçlı örneklemede katılımcılar, araştırmacı tarafından araştırma sorununa ve amaca yönelik olarak seçilir ve araştırmaya katkıda bulunacak en uygun katılımcılar ile durumun derinlemesine incelemesi gerçekleşir (McMillan, 2004, Patton, 2002).

Bu bağlamda, araştırmanın derinlemesine yapılmasını sağlayacak amaçlı örneklemesini, alanyazında dijital yerliler olarak belirtilen 18-19 yaşlarında öğrenenler oluşturmaktadır.

Amaçlı örnekleme oluşturulmasında yukarıda verilen sınıflandırma kaçınan yerli, minimalist, hevesli katılımcı ve yenilikçi olmak üzere dört gruba ayrılarak uyarlanmıştır. Araştırmacı bir ay boyunca yabancı dil derslerindeki gözlemleri sonucu katılımcılardan her gruba uygun olmak üzere, toplamda dört öğrenci seçmiştir. Bağımlı kategorisine girecek öğrenci bulunmadığı için sayı 4 katılımcı ile sınırlandırılmıştır. Gözleme ek olarak, örnekleme oluşturulma sürecinde öğrencileri yakından tanıyan ve onların derslerine giren alan uzmanlarının da fikri alınmış ve katılımcıların seçilmesine birlikte karar verilmiştir. Nitel araştırmalarda örneklem büyüklüğünü hesaplamada belli bir kural yoktur. Örnekleme araştırmanın amacına ve sahip

- Kaçınan yerliler: Dijital çağda doğmuş olsalar bile dijital teknolojilere yakınlık hissetmezler. Akranlarının aksine mobil teknolojileri az kullanmaktadırlar. Facebook ve Twitter hesapları yoktur. Hatta bazılarının evinde internet erişimi bile bulunmaz. Bu grup dijital yerlilerin en küçük grubudur.
- Minimalistler: Teknolojinin günlük yaşamın bir parçası olduğunu bilirler ama sadece onlara ilginç olan şeyler üzerinde dururlar. Haberleri günlük gazeteden takip ederler. İletişim teknolojilerini kullanırlar; ama hevesli değildirler.
- Hevesli katılımcılar: Bu grup dijital yerlilerin en büyük grubudur. Bütün gün Facebook ve Twitter’da olurlar. Bir şey öğrenmek istediklerinde interneti kullanırlar. Teknolojiyi kullanmaktan zevk alırlar. Sık sık telefon değiştirirler.
- Yenilikçiler: Bu gruptakiler sadece hevesli değildirler, aynı zamanda iletişim teknolojilerini de geliştirirler. Oyun geliştiricileri, programcılar, mühendisler, teknoloji yazarları, hackerlar gibi kişiler bu grubun üyeleridir.
- Bağımlılar: Bu grup teknolojiye aşırı düşkün olup genellikle oyun bağımlıdır. İnternette ayrı kaldıklarında kızgın, üzgün ve kavgacı olurlar. Okul, iş veya ev hayatlarında sorunlar bulunan bu grupta, ayrıca sosyal ağ düşkünlüğü ve porno bağımlıları da vardır.

Katılımcılar

Örnekleme oluşturulmasında yukarıda verilen sınıflandırma kaçınan yerli, minimalist, hevesli katılımcı ve yenilikçi olmak üzere dört gruba ayrılarak uyarlanmıştır. Araştırmacı bir ay boyunca yabancı dil derslerindeki gözlemleri sonucu katılımcılardan her gruba uygun olmak üzere, toplamda dört öğrenci seçmiştir. Bağımlı kategorisine girecek öğrenci bulunmadığı için sayı 4 katılımcı ile sınırlandırılmıştır. Gözleme ek olarak, örnekleme oluşturulma sürecinde öğrencileri yakından tanıyan ve onların derslerine giren alan uzmanlarının da fikri alınmış ve katılımcıların seçilmesine birlikte karar verilmiştir. Nitel araştırmalarda örneklem büyüklüğünü hesaplamada belli bir kural yoktur. Örnekleme araştırmanın amacına ve sahip

olunan olanaklara göre kararlaştırılır (Büyüköztürk, 2012). Dolayısıyla, bu çalışmadaki katılımcı sayısı alan uzmanlarının görüşleri alındıktan sonra dört öğrenci olarak belirlenmiştir.

Katılımcıların demografik bilgileri aşağıda Tablo 1’de verilmiştir. Katılımcıların gerçek isimleri araştırmanın etik kuralları çerçevesinde gizli tutulmuş ve her bir katılımcıya ayrı bir takma isim verilmiştir.

Tablo 1 <i>Katılımcılar Listesi</i>	
(Takma İsimler)	Teknoloji kullanım düzeyleri
Gamze	Kaçınan yerli
Murat	Minimalist
Hande	Hevesli katılımcı
Burak	Yenilikçi

Veri Toplama Araçları

Görüşmeler katılımcıların izniyle kaydedilmiş ve elde edilen veriler betimsel olarak analiz edilmiştir. Tanımlayıcı analizlerle elde edilen veriler önceden belirlenmiş temalara göre düzenlenebilir veya görüşme veya gözlem sürecinde kullanılan sorular ve boyutlar doğrultusunda sunulabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 256). Bu çalışmada görüşme yapılan kişilerin görüşleri doğrudan alıntılar olarak verilmektedir. Elde edilen veriler sistematik ve açık bir şekilde tanımlanmış, açıklanmış, yorumlanmış ve sonuçlara ulaşılmıştır.

Veri Toplama Süreci

İngilizceyi yabancı dil olarak öğrenenlerin etkileşimli e-destek ile ilgili algılarını belirlemek amacıyla hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formunun dökümleri alınmıştır. Amaçlı örneklem ile belirlenen her bir katılımcı ile gerçekleştirilecek görüşme için uygun yer, gün ve saatler belirlenmiş ve kayıt altına alınmıştır. Görüşme esnasında görüşme sorularına geçmeden önce yarı yapılandırılmış görüşme formunun bilgilendirme ve yazılı izin formları katılımcıya verilmiştir. Görüşmeler ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır. Görüşmelerin her biri ön formların incelenmesi ve imzalanması da dâhil ortalama 10 dakika sürmüştür. Görüşmeler bitirildikten sonra katılımcılara iletişim bilgileri verilerek araştırmacı ile istedikleri

zaman iletişime geçebilecekleri belirtilmiştir. Katılımcıların görüşleri elde edildikten sonra ise elde edilen verilerin analizi kısmına geçilmiştir.

Veri analizi

Katılımcılardan elde edilen görüşme ses kaydı, verilerinin dökümü ve kodlanması araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Ses kaydından metne dökülen veriler doğrudan alıntılar olarak verilmektedir. Yapılan bu araştırmada veri analizinde betimsel ve içerik analizinden yararlanılmıştır. İçerik analizinde ise tümevarımsal analizden yararlanılmıştır. Tümevarım analizi, verileri tanımlama, kodlama ve sınıflandırma sürecidir (Patton 1990: 381). Tümevarım analizinde temel amaç toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve aralarındaki ilişkilere ulaşmaktır.

Araştırmada, tümevarım analizi kapsamında verilerin kodlanması, temaların bulunması, verilerin kodlara ve temalara göre düzenlenmesi ve tanımlanması, bulguların yorumlanması aşamaları izlenmiştir (Yıldırım ve Şimşek 2005: 228-238). Tümevarım analizi için öncelikle araştırma soru ve sorunlarına dayalı olarak gruplandırılan veriler incelenmiş, verilerin doğası ve genel görünümü ortaya konulmuştur. Ardından, veriler kodlanmış, kodlanan verilerden ana temalar ve alt temalar çıkarılmış ve bunlar arasındaki ilişkiler belirlenmiştir. Son olarak, elde edilen bulgular, araştırma sorularını yanıtlamadaki önemlerine göre ilgili metinler ve doğrudan alıntılar kullanılarak verilerin yorumlanması gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın İnanırlığı

Bu araştırmada nitel araştırmada verilerin güvenilirliğini artırmak için kullanılan gözlem ve görüşmeler kullanılmıştır. Ek olarak, araştırmada kullanılan açık uçlu yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanan verilerin inanırlık çalışmasını yapmak için alan uzmanlarının görüşleri alınmış ve sağlama (triangulation) yapılmıştır.

Araştırmanın Güçlü ve Sınırlı Yönleri

Araştırmada katılımcıların alanyazında bahsedilen dijital yerli sınıflandırması göz önünde bulundurularak bir ay boyu gözlemlenmesi, alan uzmanlarının da görüşleri alınarak seçilmesi ve kuramsal sağlaması çalışmayı olumlu yönde etkileyecek bir unsurlardır.

Çalışma kapsamında elde edilen bulgular uzaktan eğitim veren kurumlara, etkileşimli ortamlarda öğrenenlerin dil öğrenme süreçlerindeki öğrenen-öğrenen, öğretene-öğrenen, öğrenen-içerik ve arayüz tercihlerini ve tavsiyelerini ortaya çıkarması açısından önemlidir. Bu

bağlamda, bu çalışmanın özellikle ders sunumlarında teknolojik olanakları ve etkileşimli ortamları kullanan uzaktan eğitim kurumlarına yabancı dil eğitiminde etkileşim unsurlarının detaylarını görmeleri açısından faydalı olacağı söylenebilir.

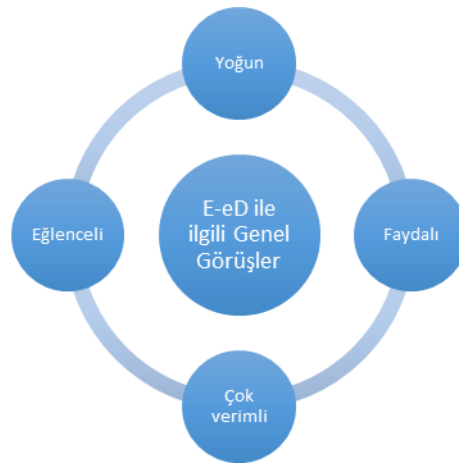
Araştırmadaki katılımcılar sadece C kuru öğrencileri ile sınırlıdır. Araştırma yapılan kurumda A, B, C, D olmak üzere dört ayrı kur bulunmaktadır. Diğer kurlardan da katılımcıların eklenmesiyle daha kapsamlı bir araştırma yapılabilirdi. Bunun yapılmamasının nedeni ise araştırmacının 2018-2019 kış döneminde sadece C seviyesinde ders veriyor olmasıdır. Bu konu araştırmanın sınırlı yönü olarak değerlendirilebilir.

Bulgular ve Yorumlar

Araştırma amacına ve araştırma sorularına uygun olarak yarı yapılandırılmış görüşme verilerinin analiz edilmesi sonucunda elde edilen bulgular doğrudan alıntılarla desteklenmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular ilgili araştırma sorularına göre uygun başlıklar altında verilmiştir.

1. Etkileşimli e-destek ile İlgili Genel Görüşler

Araştırma sorularından birincisi ve katılımcıların genel olarak etkileşimli e-destek ile ilgili genel görüşlerini belirlemek amaçlı “İngilizce öğrenme sürecinizde sizlere sağlanmış olan etkileşimli e-destek hakkında ne düşünüyorsunuz? sorusuna katılımcıların verdikleri cevaplar analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda, “etkileşimli e-ortamları ile ilgili genel görüşler” ana teması altında toplam dört adet alt tema belirlenmiştir. Katılımcıların etkileşimli e-ortamları ile ilgili ifadeleri faydalı, çok verimli, yoğun ve eğlenceli olarak belirlenmiştir. Ulaşılan temalar Şekil 3.te gösterilmektedir.

Şekil 3. Etkileşimli e-destek ile İlgili Genel Görüşler Ana Temasına Bağlı Olan Alt Temalar

Şekil 3'te etkileşimli e-destek ile ilgili genel görüşlerini belirlemek amaçlı belirlenmiş olan ana tema ve alt temalara yer verilmiştir. Belirlenen alt temalara ilişkin bulgular şu şekildedir:

“Bu süreçte oldukça zorlandım çünkü çok yoğundu. Bir yandan dersler, sınavlar ve görevler, öte yandan bu etkileşimli çalışmamız. Kesinlikle işe yaradı ama yoğunlukla ilgili dürüst olmalıyım gerçektende yoğundu. Her an bildirimleri kontrol etmek beni heyecanlandırdı biraz. Başlarda cevap yazma, görevi anlama ve yorum yapma, sürekli Edmodo ve paylaşımlar vardı. Ama ne olursa olsun, bir daha böyle bir çalışma olsa yine katılmam gerektiğini düşünüyorum”.

Gamze

“Kesinlikle faydalı bir süreçti. Zaman zaman zorlansam da faydalı linkler, tartışmalar, yorumlar, iletişim ve destek beni motive etti. En çok ise çevrimiçi bir gruba karşı aidiyet hissetmek güzeldi”. **Murat**

“Çalışmaya katılmadan önce çok endişeliydim. Gerek sizin ilginiz gerekse paylaşımlarımız güzeldi. Hiç sıkılmadım, çok eğlenceliydi. Akşamın bir saatinde bile bir tartışma konusuna yorum yapmak, yapılan diğer yorumlara ek yorumlar ve etkileşimliydi eğlenceli geçti yani”

Hande

“Çevrimiçi bir grupta öğrenme odaklı hiç bu kadar çok takıldığımı hatırlamıyorum. Kesinlikle çok verimli geçti. Tartışma, tavsiyeler, anlık iletiler ve destek çok faydalı oldu”. **Burak**

Doğrudan alıntılarda görüldüğü gibi, etkileşimli e-destek ile ilgili genel görüşler oldukça olumludur. Katılımcıların çevrimiçi bir gruba ait olma hissi, etkileşimli ortamlardaki etkinlikleri ve paylaşımları verimli bulmaları ve e-desteği genel olarak eğlenceli ve faydalı bulmaları belirtilen görüşler arasında yer almaktadır. “Faydalı” alt temasında paylaşılan görüşlerde ise linklerin, tartışmaların, iletişimin ve yorumların motive edici olduğu belirtilmiştir. “Eğlenceli” alt temasında ise etkileşimli ortamlarda yapılan çalışmaların hiç sıkılmadan sürdürülebileceği belirtilmiştir. “Yoğun” alt teması altında derslerle birlikte gittiğinde zorlayıcı olabileceği fakat her ne olursa olsun faydalı olduğu ifade edilmiştir. Kaçıran yerli grubunda olan Gamze’nin ifadeleri teknolojiyi kullanma konusundaki tutumu tanımdaki “dijital çağda doğmuş olsalar bile dijital teknolojilere yakınlık hissetmezler. Akranlarının aksine mobil teknolojileri az kullanmaktadırlar” ifadeleri ile örtüşmektedir. Bu bilgilere dayanarak ilk ana tema ile ilgili görüşlerin olumlu olduğunu söylemek mümkündür.

2. E-destek ortamında etkileşim

Araştırma sorularından ikincisi ve katılımcıların yabancı dil öğrenirken sağlanan etkileşimli ortamlarla ilgili “Sizlere sağlanmış olan bu e-desteği etkileşim açısından nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusunu “öğrenen-öğreten, öğrenen-öğrenen, öğrenen-içerik, öğrenen-ara yüz” çerçevesinde değerlendirmeleri istenmiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplar analiz edilmiş ve doğrudan alıntılarla aktarılmıştır. Açık ve uzaktan öğrenmede etkileşim türleri temelli tema şekil 4’te gösterilmektedir.

Şekil 4. Açık ve uzaktan öğrenmede etkileşim türleri

Etkileşim ile ilgili yarı yapılandırılmış sorulara verilen cevaplar şu şekildedir:

“Etkileşimin zirvesini yaşadım diyebilirim. Arkadaşlarımın ve sizin yazdığınız şeylere cevap yazmak güzeldi çünkü kendimi çok özel bir grubun içinde hissettim ve bu süreçte İngilizcemin gelişeceğine inanıyordum. Aynı zamanda içerik olarak paylaşımlar oldukça çeşitliydi ve anında geribildirim alabileceğim linkler vardı. Örneğin soruyu çözdükçe linkteki otomatik “well done, perfect, good vb geribildirimler beni motive ediyordu. Kullandığımız LMS ise zaten derslerde kullandığımız aşına olduğum bir ortamdı”. **Gamze**

“Tartışma konularında düzenli olarak hem sizinle hem de arkadaşlarımla etkileşim oldukça verimli geçti. Paylaşılan linkler çok iyiydi ve sürekli İngilizce videolar izlemek kelime ve telaffuzuma faydalı oldu. Ted talk videoları sonrası sizden gelen soruları yanıtlamak için hemen bilgisayarımın karşısına geçmek ve arkadaşlarımın cevaplarına İngilizce cevap vermek güzeldi, elimden gelenin en iyisini yaptım. Çoğu zaman derste bile bu kadar aktif değilim. İçerikte reading hariç herşey çok iyiydi çünkü görsel veya işitsel bir şey yok reading’de. Edmodo kullanımı kolay ”. **Murat**

“Daha önceden de söylediğim gibi paylaşımlarımız güzeldi. Tartışma konusuna yorum yapmak, yapılan diğer yorumlara ek yorumlar, iyi organize edilmişti herşey. Çalışma bittikten sonra kendimi boşlukta hissettim bir ara çünkü sürekli Edmodo bildirimini alıyor ve İngilizce çalışıyordum. Edmodo user friendly zaten. Bu arada rozetler de motive ediciydi. Video ve etkileşimli senaryosu olan hikâyeler daha önce hiç denemediğim şeylerdi. Çok memnun kaldım.” **Hande**

“...arkadaşlarımla Edmodo’da paylaşımları kaçırmayalım diye bir WhatsApp grubu bile kurduk. Etkileşim oldukça yüksekti. Örneğin okuduğumuz bir parça ile ya da izlediğimiz video ilgili sizden gelen sorular, diğer cevaplara yorumlar yapmak etkileşimi ve fikir üretmemizi sağlıyordu. Herhangi bir soruyu ortak duvarımıza post olarak yazmak ve cevabını hızlıca almak çok faydalı oldu benim için”. **Burak**

Öğrenen-öğrenen etkileşimi, öğrenenleri daha derin fikirler oluşturmaya ve o fikirleri yeniden formüle etmeye zorlar (Anderson, 2003). Doğrudan alıntılardaki minimalist katılımcı Murat’ın “sizden gelen soruları yanıtlamak için hemen bilgisayarımın karşısına geçmek ve

arkadaşlarının cevaplarına İngilizce cevap vermek”, yenilikçi katılımcı Burak’ın “diğer cevaplara yorumlar yapmak etkileşimi ve fikir üretmemizi sağlıyordu” ifadeleri bu görüşle örtüşmektedir. Öğrenen-öğrenen etkileşimi sayesinde sürekli öğrenme sağlanabilmektedir. Öğrenenler bu çalışmadaki içeriklere bireysel cevaplar vermişlerdir; fakat diğer katılımcılarla etkileşimleri güçlü olmaları adına ellerinden gelenin en iyisini yapmışlardır. Bu çıkarım minimalist katılımcı Murat’ın “elimden gelenin en iyisini yaptım” ifadesi ile desteklenebilir.

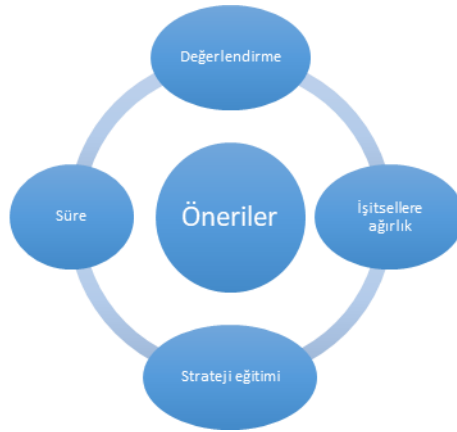
Öğrenen-içerik etkileşimi genellikle elektronik kaynaklar ve medya araçları ile sağlanmaktadır. Mevcut teknolojiler, öğrenen etkileşimi ve içerik oluşturmak için çeşitli medya alternatifleri sunmaktadır. Tuovinen (2000) medya alternatiflerini beş temel kategoride sınıflandırmıştır: ses, metin, grafik, video ve sanal gerçeklik. Ses ve görsel görüntülerin beynin farklı bölümleri tarafından işlendiğini ve ses ve diğer ortamların kombinasyonlarında bilişsel aşırı yük üretme ihtimalinin daha düşük olduğunu öne sürerek, öğrenen-içerik ile ilgili etkileşimin bu şekilde olması gerektiğini ifade etmiştir. Katılımcıların içerik ve arayüz ile görüşleri arasında görsel ve işitsel etkenlerin önemli olduğunu vurgulamaları, geribildirim ve rozetlerin motive edici olduğunu belirtmeleri etkileşim bağlamında medya araçlarının doğru seçilmesi gerekliliğini vurgulamaktadır. Ek olarak bu çalışmada kullanılan ÖYS’nin arayüzü ile ilgili katılımcıların oldukça memnun kaldıkları söylenebilir. Direk alıntılarda ÖYS ile ilgili görüşler şu şekildedir:

- *Kullandığımız LMS ise zaten derslerde kullandığımız aşına olduğum bir ortamdı.*
Gamze
- *Edmodo kullanımı kolay.* **Murat**
- *Edmodo user friendly zaten.* **Hande**

Öğrenen-öğreten etkileşiminde temel unsur, öğretmenin eğitim veren, ders veren, geri bildirim sağlayan ve öğrenciyi teşvik eden rolde olmasıdır. Ayrıca, öğrenenler sorular sorarak, ev ödevlerini göndererek ve öğretmenle sorunları tartışarak öğrenenle etkileşime girebilirler (Vrasidas, 2000). Katılımcıların bu çalışmadaki öğrenen-öğreten etkileşimi ile ilgili algıları olumlu olarak değerlendirilebilir. Bu görüşü Gamze’nin “Etkileşimin zirvesini yaşadım diyebilirim. Arkadaşlarının ve sizin yazdığımız şeylere cevap yazmak güzeldi”, Murat’ın “Tartışma konularında düzenli olarak hem sizinle hem de arkadaşarımla etkileşim oldukça verimli geçti” ve Burak’ın “Herhangi bir soruyu ortak duvarımıza post olarak yazmak ve cevabını hızlıca almak çok faydalı oldu benim için “ifadeleri ile desteklemek mümkündür.

3. Etkileşimli e-desteğin daha iyi olması için öneriler

Araştırma sorularından üçüncüsü “Sizlere sağlanmış olan bu etkileşimli e-desteğin daha iyi olması için önerileriniz nelerdir?” sorusuna katılımcıların verdikleri cevaplar analiz edilmiş ve doğrudan alıntılarla aktarılmıştır. Etkileşimli e-desteğin daha iyi olması için öneriler teması şekil 5’te gösterilmektedir.

Şekil 5. Etkileşimli e-destek geliştirme önerileri

Etkileşimli e-destek geliştirme önerileri için doğrudan alıntılar aşağıda verilmiştir.

“Bir dahaki çalışmada süre daha uzun olabilir. Gerçektende bazen zorlandım. Bir video ile ilgili yorum yapmak kolay görülebilir ama değil, süre daha esnek olmalıydı yorumlara hemen cevap yazmak beni gerdi ama bu sayede çok çalıştım”. **Gamze**

“... ek olarak, daha fazla listening olmalıydı çünkü yabancı dilde konuşulanları anlamak başlangıçta çok zor. Belki bu bana özel ama dinlemede zorlanıyorum. Etkileşim genel olarak çok başarılıydı”. **Murat**

“Paylaşılan kaynaklar, tartışmalar, ödevler ve tavsiye siteleri faydalı oldu. Bazen bazı alıştırmalarda zorlandım. Belki soru çözme stratejileri faydalı olabilir. Bu süreçte eksik olarak değerlendireceğim tek şey strateji eğitimi diyebilirim.” **Hande**

“... etkileşim ile ilgili her şey çok güzeldi fakat not olarak değerlendirme olsa daha iyi olurdu bence çünkü ona göre bazı şeylere daha fazla ağırlık verebiliriz.” **Burak**

Elde edilen ifadelerle göre, katılımcıların etkileşimli e-desteğin daha iyi olması için önerileri dört temel konu üzerinedir. Bunlardan birincisi kaçınan yerli grubundaki Gamze'nin süre ile ilgili kaygıları, minimalist grubundaki Murat'ın daha fazla dinleme aktivitelerine yer verilmesi gerekliliğine bireysel olarak inanması, hevesli katılımcı Hande'nin strateji eğitimi gerekliliğini savunması ve yenilikçi grubundaki Burak'ın değerlendirme ile ilgili görüşleridir.

Gamze'nin süre yetersizliği ile kaygıları teknoloji kullanımından kaçınması ile ilişkilendirilebilir. Alanyazın tanımında, kaçınan yerliler dijital çağda doğmuş olsalar bile dijital teknolojilere yakınlık hissetmezler ve akranlarının aksine mobil teknolojileri az kullanırlar. Dolayısıyla, elde edilen ifadeler ve alanyazındaki bilgiler birbirleri ile örtüşmektedir. Yabancı dil öğrenmede dinleme, konuşma, okuma ve yazma dört temel beceri arasında yer almaktadır. Araştırmacı bu süreçte içerik oluşturmada dördünü de harmanlayıp eşit olarak öğrenciler ile paylaşmıştır. Minimalist Murat'ın "Belki bu bana özel ama dinlemede zorlanıyorum" ifadesinden yola çıkılırsa bireysel ihtiyaçlara da önem verip ihtiyaç analizi yapıldıktan sonra etkileşimli ortamlar düzenlenmesi öğrenenler için daha verimli olabilir. Yenilikçi katılımcı Burak değerlendirme olmadığını ve eksiklerini fark edemediğini belirtmiştir. Ölçme ve değerlendirme açık ve uzaktan öğrenmenin önemli bileşenleri arasında yer almaktadır. Bu çalışmada değerlendirme yapılmamasının nedeni etkileşimli ortamlar üzerine odaklanması ve öğrenenlerin yabancı dil eğitimlerine destek niteliğinde olmasıdır.

Bu bilgiler ışığında, katılımcıların araştırmada aktif olarak rol aldıkları etkileşimli e-destek ile ilgili algıları ve geribildirimleri oldukça olumlu olarak değerlendirilebilir.

Sonuç

Bu çalışmada, İngilizceyi yabancı dil öğrenenlerin yabancı dil öğrenmeyi desteklemek amacıyla sunulan etkileşimli e-destek ile ilgili algılarının belirlenmesi ve değerlendirilmesi bütünsel bir şekilde ele alınmıştır. Etkileşim, herhangi bir öğrenme deneyiminin en önemli bileşenlerinden biridir ve uzaktan eğitim araştırmalarında en önemli yapılardan biri olarak tanımlanmıştır (McIsaac & Gunawardena, 1996; Moore, 1989; Wagner, 1994).

Bu çalışmada yabancı dil öğrenenlerin öğrenme süreçlerinde etkileşimi artırmak için katılımcılara kendi aralarında ve öğretene ile kılavuzlu tartışma ortamları sağlanmış, etkileşimli içerikler sunulmuş ve arayüz olarak etkileşim olanakları yüksek olarak değerlendirilen bir ÖYS tercih edilmiştir. Bu bağlamda Anderson'ın da (2003) belirttiği gibi bu etkileşimlerin tamamının gerçekleşmesi e-öğrenme ortamlarında ideal süreçler olarak değerlendirilmektedir.

Bu süreçte katılımcıların bağlantıcı yaklaşıma sahip olmaları özellikleri, ağ bağlantıları ile olan etkileşim süreçleri yabancı dil öğrenme süreçlerine adapte edilmiştir. Bu görüşü Siemens'ın (2005) "Ağ bağlantıları ve ağdaki bireylerle ve kaynaklarla etkileşimleri giderek artan öğrenenler eğitim ortamlarında da yeni teknolojilerin kullanılmasını beklemektedirler" desteklemektedir.

Çalışma kapsamında ulaşılan sonuçlar, yabancı dil olarak İngilizce öğrenenlerin etkileşimli e-öğrenme ortamlar ile ilgili algılarını göstermektedir. Dijital yerlilerin teknoloji kullanımlarına göre yapılandırılmış sınıflandırmaya bağlı olarak oluşturulan örneklemede dört öğrencinin görüşlerinden yola çıkarak yapılan analizler sonucunda elde edilen bulgular, ana temalar olarak ifade edilmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda katılımcıların bu ortamlara ilişkin algı, görüş ve geribildirimleri oldukça olumlu olarak değerlendirilebilir.

Öneriler

Bu çalışma ile ilgili araştırmacılara verilebilecek öneriler arasında en önemli konu, farklı seviyelerde olan katılımcılarla benzer bir çalışmanın yinelenmesi, ardından geribildirimlerle ve yeni katılımcılarla çalışmanın tekrar edilip, mevcut durumun yeniden gözlemlenmesi olabilir. Bu sayede katılımcıların yabancı dil öğrenme de etkileşimli e-destek algısını derinlemesine inceleme fırsatı yakalanabilir.

Yabancı dil eğitimi veren kurumlara; özellikle yabancı dil eğitimini açık ve uzaktan eğitimle veren kurumlara öneri olarak; hazırlayacakları içerik ve sunumlarda bu çalışmada yer alan etkileşimle ilgili geribildirimleri değerlendirmeleri faydalı olabilir. Ek olarak, araştırmanın sonucuna bağlı olarak e-destek için öğrenenlerin ihtiyaçlarını belirlemeleri ve dil öğrenme süreçlerinde öğrenenlere süre, etkileşim türleri, geribildirim ve değerlendirme unsurları ile ilgili uyarlamalar yapmaları gerekliliğinden bahsedilebilir.

Kaynakça

- Anderson, T. (2003). Modes of interaction in distance education: Recent developments and research questions. *Handbook of distance education*, 129
- Conole, G. ve Alevizou, P. (2010). A literature review of the use of Web 2.0 tools in Higher Education. A report commissioned by the Higher Education Academy.
- Creswell, J. W., & Creswell, J. D. (2017). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Sage publications.
- Downes, S. (2012). *Connectivism and connective knowledge: Essays on meaning and learning networks*.
- Erton, İ. (2017). Raising EFL Students 'Awareness of Pragmatic Conventions in Forming Intercultural Competence. *Crossing Borders and Bridging Gaps in English Language Teaching and Research* Границы И Мостове, 169.
- Karabulut, B. (2015). Bilgi Toplumu Çağında Dijital Yerliler, Göçmenler ve Melezler.
- Garrison, D. R. (2006). Online collaboration principles. *Journal of Asynchronous Learning Networks*, 10(1), 25-34.
- Hillman, D. C., Willis, D. J., & Gunawardena, C. N. (1994). Learner-interface interaction in distance education: An extension of contemporary models and strategies for practitioners. *American Journal of Distance Education*, 8(2), 30-42.
- Holmberg, B. (1995). *Theory and practice of distance education*. London: Routledge.
- Karasar, S. (2004). Eğitimde Yeni İletişim Teknolojileri-İnternet Ve Sanal Yüksek Eğitim. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 3(4).
- McBride, K. (2009). Social-networking sites in foreign language classes: Opportunities for recreation. In L. Lomicka ve G. Lord (Eds.), *The next generation: Social networking and online collaboration in foreign language learning* (pp. 35-58). San Marcos, Texas: CAL
- McIsaac, M. S., & Gunawardena, C. N. I. (1996). Distance education. In D. H. Jonassen (Ed.), *Handbook of Research for Educational Communications and Technology* (pp. 403-437). New York: Simon & Shuster Macmillan.
- Moore, M. G., & Kearsley, G. (2011). *Distance education: A systems view of online learning*. Cengage Learning.
- Ozan, Ö. (2008). Öğrenme yönetim sistemlerinin (learning management systems-lms) değerlendirilmesi. XIII. Türkiye'de İnternet Konferansı, (Yayın No: 1655580).
- Patton, M. Q. (1990). *Qualitative evaluation and research methods*. SAGE Publications, inc.

- Siemens, G. (2005). Connectivism: Learning as network-creation. ElearnSpace. URL: <http://www.elearnspace.org/Articles/networks.htm> [accessed 2008 Jul 12][WebCite Cache].
- Prensky, M. (2001). Digital natives, digital immigrants part 1. *On the horizon*, 9(5), 1-6.
- Siemens, G. (2014). "*Connectivism: A learning theory for the digital age.*"
- Shuttleworth, M. (2015). Case Study Research Design. <https://explorable.com/case-study-research-design> (Erişim Tarihi: 03.01.2019).
- Soykan, E. (2017). Bilgisayar kullanımı ve dosya yönetimi. Pegem Atıf İndeksi, 44-78.
- Tuovinen, J. (2000). Multimedia distance education interactions. *Education Media International*, 37(1), 16–24.
- Vrasidas, C. (2000). Constructivism versus objectivism: Implications for interaction, course design, and evaluation in distance education. *International journal of educational telecommunications*, 6(4), 339-362.
- Yıldırım, A. Şimşek, H. (2008). Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin 9-144.
- Yin, R. K. (2011). Applications of case study research. Sage.

Yazar Hakkında

Harun BOZNA

Öğr. Gör. Harun Bozna, 2002'den beri Anadolu Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu'nda çalışmaktadır. Bozna, YDYO'da testing birimi ve çeşitli departmanlarda çalışmıştır ve halen Erasmus Koordinatörlüğü görevini yürütmektedir. Yazar, lisans eğitimini 19 Mayıs Üniversitesi İngilizce Öğretmenliği Bölümü'nde tamamlamış ve 1999 yılında mezun olmuştur. Bozna, Anadolu Üniversitesi, Uzaktan Eğitim Anabilim Dalında yüksek lisansının ardından yine aynı bölümünde halen doktora öğrencisidir. Çalışmalarını açık ve uzaktan eğitim ve ELT alanlarında sürdürmekte olup ulusal, uluslararası ve kültürlerarası çalışmalarda yer almaya devam etmektedir. İlgili alanları; uzaktan eğitim teknolojileri, çevrimiçi öğrenme modelleri, KAÇD, öğrenme analitikleri, eğitimde teknoloji adaptasyonları, yaratıcı drama ve uygulamalı dilbilimdir.

Posta adresi: Anadolu Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, Eskişehir, Türkiye

Eposta: hbozna@anadolu.edu.tr